

Samsjuklighet
24/10
Västmanland
Agneta Björck

Dagens föreläsning 9.10-10.45
Vad är samsjuklighet?

- Vad är samsjuklighet?
- Vikten av att möta personer med samsjuklighet utifrån ett helhetsperspektiv
- Vad säger Samsjuklighetsutredningen?
- Möjliga lösningar och olika samverkansformer och stödsatser?

SAMJUKLIGHET - EN REPETITION

- Psykisk sjukdom och skadligt bruk/beroendeproblematik.
- Psykisk sjukdom och somatiska besvär (t.ex. smärtor).
- Personer med fler än en psykiatrisk diagnos.
- Psykisk sjukdom och intellektuella/kognitiva funktionsnedsättningar.

Målbilder för vård och stöd ur ett patient- och brukarperspektiv

Tidig hjälp med psykisk ohälsa och skadligt bruk	Bli lyssnad på, få förståelse och bli behandlad med samma respekt som andra
Stöd och vård som är lätt att hitta, komma i kontakt med och som är tillgänglig när jag behöver den	Bli stärkt i min egen förmåga att hantera min situation och ha inflytande över min vård och omsorg
Tillgång till fungerande behandling och möjlighet att välja utifrån det som passar mig	En fungerande vardag och ett meningsfullt sammanhang
Stöd och vård som hänger ihop som en helhet	En person som jag kan lita på och som följer med i hela processen
Inte bli utestängd från stöd och vård och få hjälp med både beroende och psykisk ohälsa	Att vården och omsorgen lyssnar på, involverar och ger stöd till mitt nätverk

Samsjuklighet

- Samsjuklighet innebär att ha två eller flera sjukdomsdiagnoser samtidigt,
- Personer med samsjuklighet behöver få stöd, vård och behandling för båda tillstånden samtidigt.
- Insatserna behöver samordnas.

- Förklaringsmodeller av hur samsjuklighet utvecklas?

A diagram illustrating the components of explanatory models for comorbidity. It features three arrows pointing towards a central point: a dark red arrow labeled 'BIOLOGI' at the top, a green arrow labeled 'SOCIOLOGI' on the left, and an olive green arrow labeled 'PSYKOLOGI' on the right.

SAMSJUKLIGHET HUR UPPSTÅR DET?

ÄR INTE BARA BARN. ÄR MAMMA OCKSÅ.
BOKEN I SVENSK TUNDSAS VÄR SPÄNNANDE FÖR BARN

JAG CURLAR HENNE JÄMT, ANNARS KANSKE HON DÖR
385 000 BOKTITEL I SVENSK TUNDSAS VÄR SPÄNNANDE FÖR BARN

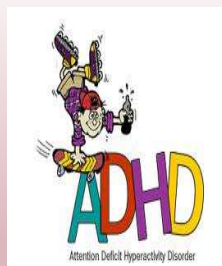
- ARV
- SOCIAL MIJÖ
- LÖSNINGAR
- SVÅRT ATT SE EGNA BEHOV

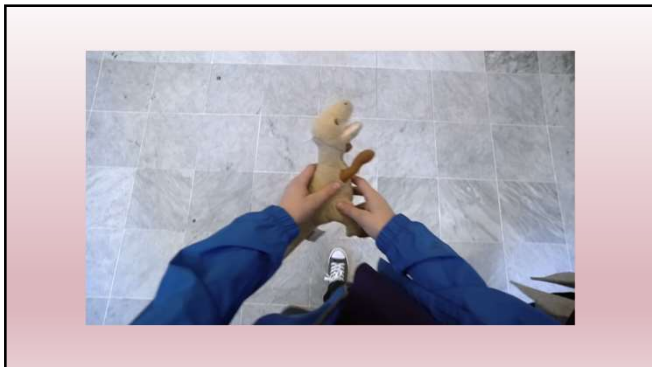
UPPLEVA VÅLD ÖVERGREPP
FÖRSUMMELSE

PSYKISK SJUKDOM
I FAMILJEN

ÖVERBELASTNING EN RISKFAKTOR FÖR
MISSBRUK OCH PSYKISK OHÄLSA

<http://www.rorinteminkeps.se>

**IF INTELLEKTUELL
FUNKTIONSNEDSÄTTNING**

- SVÄRIGHETER SOM ÄR VIKTIGA I SAMBAND MED PSYKIATRISK SJUKDOM
- FÖRESTÄLLA SIG I TANKEN
- BEDÖMA ANDRA MÄNNISKORS AVSIKTER
- PRAKTISKA SAKER I VARDAGEN

AUTISM

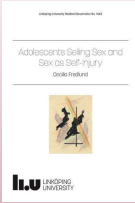

- SVÅRIGHETER SOM ÄR VIKTIGA I SAMBAND MED PSYKIATRISK SJUKDOM
- KOMMUNIKATION
- SVÅRT ATT GENERALISERA
- FLEXIBILITET
- KÄNSLOR
- PERCEPTION

Figur 1. Förekomst av psykiatriska tillstånd från 30 års ålder (kategoriserad som nej eller ja) utifrån indikatorer på utsatthet i barndomen.

Indikator	Nej (%)	Ja (%)
Dödsfall	~10	~10
Suicid	~10	~10
Beroendeproblematik	~10	~10
Psykiatriska tillstånd	~10	~10
Kriminalitet	~10	~10
Ekonomisk utsatthet	~10	~10
Multiple flyttningar	~10	~10

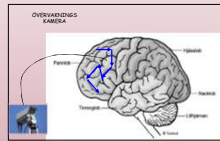

TVÅ AKTUELLA RAPPORTER

VÄGEN TILL HJÄRNANS VUXENBLIVANDE

PSYKIATRISKA TILLSTÅND OCH BEROENDE

EIPs
BORDERLINE

PSYKOS

OCD
TVÅNG

BIPOLÄR
SJUKDOM

LÅNGVARIG STRESS

- AMYGDALA
- (KÄNSLOCENTER) VÄXER
- REAGERAR SNABBARE

HIPPOCAMPUS
(MINNESCENTER)
MINSKAR OCH NÅS INTE

FRÄMRE DELEN AV HJÄRNAN
(CHEFEN FÖR
PLANERING/HANTERING
STÅNGS AV

SYNCENTRUM ÖKAR GER
STARKARE SYNINTRYCK SOM
TOLKAS MED STARKARE
KÄNSLOR

BAKOM BETEENDE

DROGENS EFFEKT

- VAD HÄNDER OM JAG SLUTAR?

RÄDLSA

- FUNKTIONEN AV DROGEN

ATT VÅGA

• OSÄKERHET

• SKAM

• SJÄLVKÄNSLA

Skamkompassen

D. Nathanson, Shame & Pride, 1992

Tillbakadragande
Isolerar sig och flyr undan.
Sätter andras behov först.

Attackerar andra
Agerar ut – verbalt eller fysiskt. Letar fel, hänar och skyller på andra.

Undvikande
Dövar skammen genom missbruk och kickar.
Skämtar bort obehag.

KÄNNERSKAM

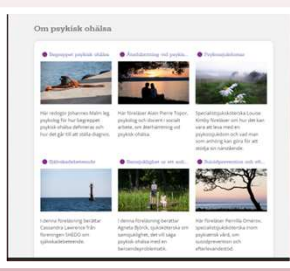
Attackerar sig själv
Nedvärderar sin egen prestation. Föraktar sin egen svaghet.

 Karolinska Institutet

Substance Use Disorders (SUD) enligt DSM-5 – minst 2/11 kriterier

1. Abstinens	= Fysiologiskt beroende
2. Tolerans	
3. Kontrollförlust	= Kontrollförlust
4. Försökt sluta	
5. Drogsug	= Tar över livet
6. Tar tid	
7. Går ut över annat	= Riskanvändning
8. Missköter plikter/skyldigheter	
9. Sociala problem	
10. Bruk i riskfyllda situationer	
11. Skadar hälsa	

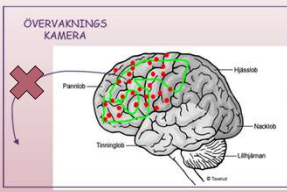
Om psykisk ohälsa

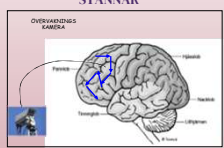
Digital kunskapsguide för vuxna anhöriga till personer med psykisk ohälsa

ÖVERVAKNINGS KAMERA

VÄGEN TILL HJÄRNANS VUXENBLIVANDE IF DRUGER GÖR ATT UTVECKLING STANNAR

FÖRSTÅ FUNKTIONEN AV DROGEN

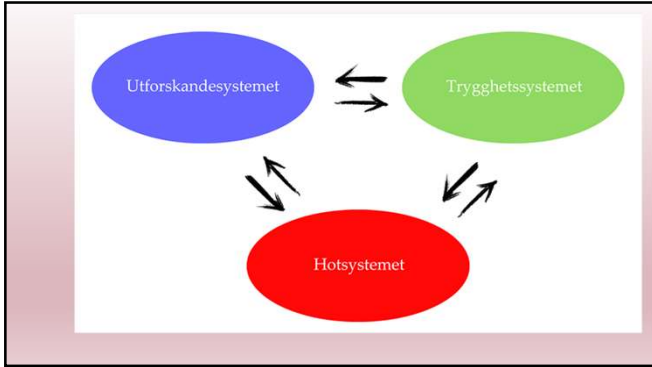

Vad är positivt för dig med att använda droger?

	Inga alls	Lätt	En del	Mycket	Har
1. Sover bättre.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Blir avspänd och avslappnad.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Blir glad.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Blir stark.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Känner mig "normal".	☐	☐	☐	☐	☐
6. Blir kreativ (får många idéer, gör konstnärliga saker).	☐	☐	☐	☐	☐
7. Blir aktiv (städar, diskar, tvättar bil, snickrar eller dyl.).	☐	☐	☐	☐	☐
8. Älskar alla och hela världen.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Får ökat självförtroende.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Får mindre ont i ryggen, nacken, huvudet o s v.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Får en känsla av att allt ordnar sig.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Livet utan droger är tråkigt.	☐	☐	☐	☐	☐
13. Jag kan styra känslor som ångest, ilska och depression.	☐	☐	☐	☐	☐
14. Med droger kan jag fungera socialt.	☐	☐	☐	☐	☐
15. Med droger känner jag att jag är med i gruppen.	☐	☐	☐	☐	☐
16. Jag får bättre kontakt med andra.	☐	☐	☐	☐	☐

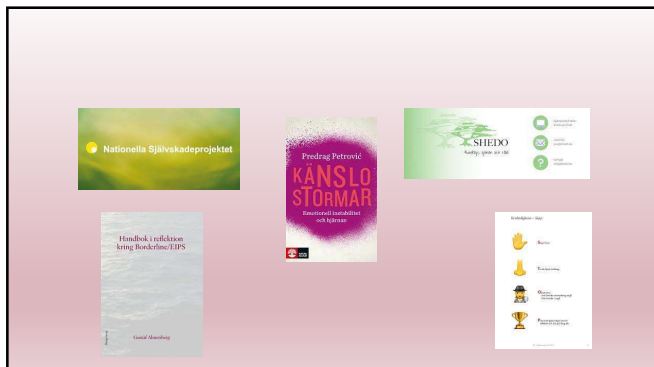
© 2003 by Thomas Akesson, Halmstad. "Om Behandling av Enkeltbrukare av Hallands Frivård" (0851774809). E-post: akesson@halmstad.se

	inte alls	lite	en del	mycket	helt	
1. För att känna sig trygg						
2. För att känna sig säker						
3. För att känna sig respekterad						
4. För att känna sig lyssnad på						
5. För att känna sig förstådd						
6. För att känna sig stöttad						
7. För att känna sig värdesatt						
8. För att känna sig respekterad						
9. För att känna sig respekterad						
10. För att känna sig respekterad						
11. För att känna sig respekterad						
12. För att känna sig respekterad						
13. För att känna sig respekterad						
14. För att känna sig respekterad						
15. För att känna sig respekterad						
16. För att känna sig respekterad						
17. För att känna sig respekterad						
18. För att känna sig respekterad						
19. För att känna sig respekterad						
20. För att känna sig respekterad						

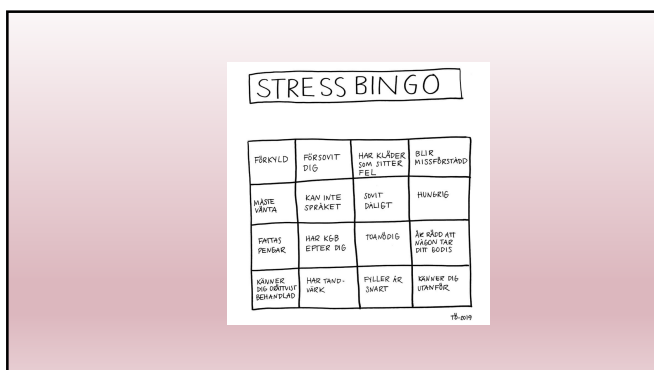

OASEN BEHANDLING FÖR KVINNOR I VÅLD OCH BEROENDE

Pia Oasen behandlas
TRAUMA OCH BEROENDE SAMTIDIGT

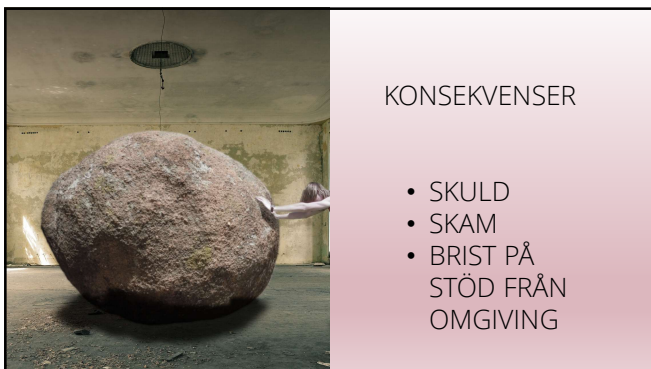

KONSEKVENSER

- SKULD
- SKAM
- BRIST PÅ STÖD FRÅN OMGIVING

SAMSIJKLIGHET

För medicinsk behandling behövs specifika diagnoser men inte för den här **psykologiska** behandlingen.

Fokus ligger på att individen eller deltagarna ska kunna **lära sig om** hur konsumtion av substanser försämrar det psykiska mående på lång sikt trots att det kan lindra i stunden.

Vilka behöver SIP?

Ca 1 miljon har ett komplext samordningsbehov

- Äldre
- Kroniskt sjuka personer
- Barn med funktionsnedsättning
- Personer med missbruks- och beroendeproblem
- Personer med psykiska funktionsnedsättningar
- Personer som är utsatta för våld i nära relationer

METODER FÖR SAMVERKAN

F- ACT FLEXIBLA ACT TEAM

CASE MANGEMENT

PEER SUPPORT

INTEGRERADE MOTTAGNINGAR

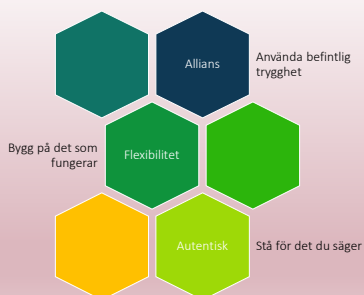
2023-01-30 21:01 "Lvm bör skrotas och ersättas med psykiatrisk vård" - DN.SE

1. All behandling av skadligt bruk eller beroende ska vara en fråga för regionernas hälso- och sjukvård. Det gör det möjligt att hålla ihop behandlingen oavsett om den sker med läkemedel eller psykologiska och psykosociala metoder. - Bollandet mellan region och kommun kan upphöra. Vården för skadligt bruk eller beroende kommer följa samma principer som för övrig hälso- och sjukvård.

2. Vården för skadligt bruk eller beroende ska samordnas med vården för andra psykiatriska tillstånd. Hälften av de som har ett skadligt bruk eller beroende har också ett annat psykiatriskt tillstånd. Ändå får man inte i tillräcklig utsträckning vård för båda tillstånden samtidigt. Det måste förändras genom tydlig lagstiftning.

Socialtjänsten uppdrag målbild

- Stärka den enskildes resurser och funktionsförmågor
- Stöd att ha ett fungerande boende och sysselsättning **även** om hen har en samsjuklighet
- Bostad först och stöd på arbetsplats
- Fokus på kvinnor som utsätts för våld och möjlighet att få behandling och skydd samtidigt för båda

RIKTLINJER FÖR
Tidigt Omhändertagande
vid
Psykos

INSPIRATION

Ett första besök ska erbjudas så snart som möjligt (gärna inom 24 timmar, men senast inom 3 dygn) till personer med misstänkt psykos.

Besöket kan ges av olika yrkeskategorier via telefon eller fysiskt möte hemma hos patienten eller inom vården.

Att snabbt kunna bistå individ och närstående/anhöriga med åtgärder utifrån behov är också viktigt.

Den första tiden ska tät vårdkontakt alltid erbjudas (minst 2 gånger i veckan) därefter enligt behov

Livsberättelser
om ADHD och autism

Sorg och acceptera kontra acceptans

SJÄLVVALD INLÄGGNING

- Patienter som nu får möjlighet till självvald inläggning behöver inte längre ha en specifik diagnos vilket är ett viktigt framsteg. Det möjliggör att fler patienter får tillgång till vårdmodellen och på så sätt mer inflytande över sin vård. Erfarenheterna hittills är övervägande positiva, men det finns också ett fortsatt behov av utvärdering

<https://www.psykiatrforskning.se/utveckling/verksamhetsutveckling/psykiatri/sjalvvald-inlaggning/>

PRESENTATIONENS RUBRIK

DU ÄR VIKTIG!

Till alla som är anhöriga till någon med psykisk ohälsa

CARINA BÅNG

NÄRSTÅENDE OCH BARN SOM ANHÖRIGA

